Vlaams Parlement

1498 (2017-2018) – Nr. 2
ingediend op 26 maart 2018 (2017-2018)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Kathleen Krekels en Jenne De Potter

over het ontwerp van decreet

betreffende de leerlingenbegeleiding
in het basisonderwijs, het secundair onderwijs
en de centra voor leerlingenbegeleiding

verzendcode: OND

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Kathleen Helsen.

Vaste leden:
Vera Celis, Paul Cordy, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck;
Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, Kathleen Helsen;
Ann Brusseel, Jo De Ro;
Caroline Gennez, Tine Soens;
Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:
Björn Anseeuw, Peter Persyn, Grete Remen, Willy Segers, Miranda Van Eetvelde, Manuela Van Werde;
Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;
Katia Segers, Steve Vandenberghe;
Elke Van den Brandt.

Documenten in het dossier:
1498 (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

I. Toelichting door minister Hilde Crevits 4
1. Inleiding 4
2. Resultaten onderzoek inspectie 4
3. Hervorming leerlingenbegeleiding 5
3.1. Twee basisprincipes 5
3.2. Voor wie? 5
3.3. Wat verandert in de school? 6
3.4. Samenwerking en schoolondersteuning 6
3.5. Wat verandert er in het CLB? 7
II. Algemene bespreking 9
1. Tussenkomsten van de leden 9
1.1. Kathleen Krekels 9
1.2. Jo De Ro 10
1.3. Elisabeth Meuleman 12
1.4. Caroline Gennez 13
1.5. Vera Celis 14
1.6. Koen Daniëls 15
1.7. Jos De Meyer 16
1.8. Kathleen Helsen 16
2. Antwoorden van minister Hilde Crevits 18
3. Replieken van de leden 21
III. Artikelsgewijze bespreking 22
IV. Stemming over het geheel 22
Gebruikte afkortingen 23

Op 15 maart 2018 besprak de Commissie voor Onderwijs het ontwerp van decreet betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding.

I. Toelichting door minister Hilde Crevits

1. Inleiding

Minister *Hilde Crevits* stelt de decretale hervorming van de leerlingenbegeleiding voor, die leerlingen, leerkrachten en scholen meer houvast moet bieden. De hervorming werkt het regeerakkoord en de beleidsnota's van zowel het beleidsdomein Onderwijs als Welzijn uit. De hoofdlijnen werden uitgetekend in de krijtlijnennota. Het ontwerp van decreet bouwt voort op de audit over de werking van de centra voor leerlingenbegeleiding, afgeleverd door PwC in 2015. Het legt de nadruk op de leerlingenbegeleiding in brede zin: niet enkel de begeleiding door de CLB's, maar ook de begeleiding door de scholen zelf.

2. Resultaten onderzoek inspectie

De onderwijsinspectie onderzocht in het schooljaar 2016-2017 hoe scholen de leerlingenbegeleiding organiseren. De minister geeft de belangrijkste bevindingen uit dat rapport, het eerste rapport dat een zicht geeft op de leerlingenbegeleiding in scholen.

De resultaten maken duidelijk dat het ontwerp van decreet een logische en nodige volgende stap is, aldus de minister. Het onderzoek gebeurde in 339 klassen in 55 scholen, waarvan 27 uit het basisonderwijs en 28 uit de eerste graad van het secundair onderwijs. In elke school werden 5 tot 8 klassen geobserveerd en er waren ook gesprekken met ouders, leerlingen en leraren.

De centrale vraag was: "Hoe neemt de school op beleidsniveau, en de leraar in de klas, de zorg voor elke leerling op?". In de brede basiszorg, dat is het aanbod voor alle leerlingen, voldoet de helft van de bezochte klassen aan de verwachtingen. Dat betekent dat bij die groep de inspectie veel sterke punten zag en geen belangrijke punten ter verbetering heeft, schetst de minister. De inspectie zag zelfs significante voorbeelden van goede praktijken. Hierbij scoren scholen in het basisonderwijs opvallend beter dan scholen van de eerste graad secundair onderwijs. Dat wil zeggen dat er een breuk is in de zorg bij de overstap van basis naar secundair, wat aandacht vraagt. De minister herinnert aan de enquête over de tevredenheid van leerlingen, waar er ook na het zesde leerjaar een daling is.

Voor verhoogde zorg, dat is het aanbod voor de leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben dan de basiszorg, voldoen meer scholen aan de verwachtingen en zijn de verschillen tussen basis- en secundair onderwijs kleiner. Toch zijn er aandachtspunten. De ondersteuningsbehoeften van leraren en ouders krijgen in de meeste scholen te weinig aandacht, vooral in de scholen secundair onderwijs weten leraren vaak niet waar ze terechtkunnen. De effecten opvolgen van de verhoogde zorg scoort ondermaats, wat voor de minister een belangrijk knelpunt is. Het decreet Inspectie 2.0 legt net veel aandacht bij het kwaliteitsbeleid van een school.

Er werd ook onderzocht of de scholen inzetten op de vier begeleidingsdomeinen van de leerlingenbegeleiding: leren en studeren; onderwijsloopbaanbegeleiding; psychisch en sociaal functioneren; en preventieve gezondheidszorg. In bijna driekwart van de scholen komen drie van de vier begeleidingsdomeinen voldoende aan bod. Scholen zetten het minst in op leren en studeren, waaronder de lesaanpak afstemmen op de verschillen tussen leerlingen of werken met

flexibele groepsvormen. De sociaal-emotionele begeleiding scoort het best. Scholen zetten duidelijk in op het welbevinden van leerlingen en investeren in positieve relaties, wat een zeer belangrijk en hoopvol signaal is in de strijd tegen pesten, stelt de minister.

Leerlingenbegeleiding is een samenspel van verschillende actoren. Ook deze samenwerking werd onderzocht. De onderwijsinspectie stelt vast dat het betrekken van leerlingen nog meer aandacht mag krijgen. De samenwerking met het CLB loopt vaak moeilijk, meestal door verschillende verwachtingen en onduidelijkheid over rol- en taakverdelingen. De onderzochte scholen hebben veel aandacht voor de organisatie en coördinatie van leerlingenbegeleiding. Er worden schoolinterne afspraken gemaakt over rollen en taken, de schoolleiding of het zorgteam coördineert en is vaak de spilfiguur van alle begeleidingsinitiatieven.

De inspectie merkt een grote bereidheid bij de leraren en de schoolteams om de praktijk in de leerlingenbegeleiding te verbeteren. Het bewust werk maken van kwaliteitszorg, waaronder het uitwerken van een gedragen visie op leerlingenbegeleiding, het systematisch en cyclisch plannen van begeleidingsinitiatieven en het opvolgen van de doeltreffendheid van de inspanningen, moet nog meer structureel gebeuren.

Globaal is de minister samen met de onderwijsinspectie tevreden met dit rapport. Het bevestigt wat ze aanvoelde bij het opstellen van dit ontwerp van decreet: de leerlingenbegeleiding loopt vaak al goed. Toch zijn er nog een aantal aandachtspunten: meer inzetten op leerlingenbegeleiding in het secundair onderwijs, zodat de overgang tussen basis en secundair geen 'breukmoment' is; meer proactief en preventief werken, door van tevoren beleidsmatig een visie en aanpak te bepalen; en de rol- en taakverdeling verduidelijken tussen de verschillende actoren binnen de leerlingenbegeleiding. Wat is de verantwoordelijkheid van de school, waar stopt die, wie ondersteunt de school waarin?

3. Hervorming leerlingenbegeleiding

De voorbereidende nota's van het decreet op de leerlingenbegeleiding, de knelpuntennota en de beleidsnota, maken duidelijk dat er net op deze punten ingezet wordt. De doelen zijn: van kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding net als van kennisoverdracht een kernelement van 'school zijn' maken; door na te gaan hoe de verschillende actoren op elkaar inspelen, worden de rollen en taken van de verschillende actoren scherp gesteld en wordt dubbel werk vermeden; de bestaande actoren en hun werking worden geoptimaliseerd en versterkt en de inhoudelijke knelpunten worden weggewerkt.

3.1. Twee basisprincipes

Om die doelen te realiseren, is een decretaal gemeenschappelijk referentiekader voor leerlingenbegeleiding nodig dat steunt op twee basisprincipes. Vooreerst omvat de leerlingenbegeleiding de vier begeleidingsdomeinen: leren en studeren; onderwijsloopbaanbegeleiding; preventieve gezondheidszorg; en psychisch en sociaal functioneren. Die domeinen zitten tot nog toe enkel verankerd in de CLB-regelgeving. Het tweede basisprincipe is het zorgcontinuüm, dat scholen en CLB's al kennen van het M-decreet. Het zorgcontinuüm bestaat uit de fases basiszorg, verhoogde zorg en uitbreiding van zorg.

3.2. Voor wie?

Leerlingenbegeleiding is een samenspel tussen vele actoren, waarbij de leerling steeds centraal staat. De school, het CLB en de pedagogische begeleiding zijn

samen verantwoordelijk voor de leerlingenbegeleiding. Aanvullend maken ook welzijns- en gezondheidsactoren deel uit van het netwerk dat de leerling omringt.

De centrale plek van de leerling wordt benoemd door op verschillende plaatsen het belang van inspraak en participatie in het proces van leerlingenbegeleiding in te schrijven, schetst de minister. Een goed beleid op leerlingenbegeleiding kan maar tot stand komen als een school de behoeften van zijn populatie kent en begrijpt. In de werkingsprincipes van het CLB staat dan ook: het belang van de leerling vooropstellen, en kosteloos en leerling- en schoolnabij werken.

3.3. Wat verandert in de school?

Het zwaartepunt van de leerlingenbegeleiding komt met dit ontwerp van decreet bij de school te liggen. Een beleid op leerlingenbegeleiding wordt een erkenningsvoorwaarde voor elke school, stipt de minister aan. Een beleid op leerlingenbegeleiding omvat de vier begeleidingsdomeinen en is afgestemd op het pedagogisch project van de school, de behoeften van de leerlingen en de schoolse context.

De school verschaft op basis van deze factoren een sterke brede basiszorg voor alle leerlingen, en leerlingen waarvoor dit niet volstaat, worden bijkomend ondersteund met de verhoogde zorg. Om dit beleid vorm te geven, op te volgen en te evalueren stelt elke school een leerlingbegeleider of zorgcoördinator aan. In het basisonderwijs is dat al het geval, voor het secundair onderwijs wordt dit voor het eerst verplicht. Hoe die rol moet worden ingevuld, wordt niet vastgelegd, want dat zal steeds afhankelijk zijn van het leerlingenbegeleidingsbeleid van de school. Scholen krijgen er geen bijkomende middelen voor. Het basisonderwijs krijgt al uren voor zorgcoördinatie, het secundair onderwijs kan dit waarmaken binnen de huidige financiering, aldus de minister.

De erkenningsvoorwaarde ‘samenwerken met een CLB’ blijft behouden. Ook hier ligt het zwaartepunt in de school: het beleid op leerlingenbegeleiding van de school is de vertrekbasis om tot samenwerkingsafspraken te komen. Voor het eerst wordt hen gevraagd daarin het initiatief te nemen. Die afspraken moeten niet langer vastgelegd worden zoals vandaag in een beleidsplan of een beleidscontract, die als dikke bundels onderin de kast stof lagen te vergaren. Voortaan wordt de essentie gevraagd: werkbare, uitvoerbare afspraken. De minister wijst erop dat het hier ook gaat om een belangrijke Tarra-maatregel.

Voor de Franstalige faciliteitenscholen komt er een uitzonderingsregeling: zij kunnen ofwel met een CLB, ofwel met een instelling van de Franse Gemeenschap samenwerken. Op voorwaarde dat die instelling volgende taken waarneemt: het opvolgen van de leerplicht; het nemen van beschermende maatregelen bij besmettelijke ziekten; en het uitvoeren van systematische contacten (de medische onderzoeken) en vaccinaties. De scholen zullen over de uitvoering van deze taken moeten rapporteren, zodat de Vlaamse overheid zijn taak in de opvolging van de leerplicht en de volksgezondheid ten volle kan vervullen.

3.4. Samenwerking en schoolondersteuning

Het CLB en de pedagogische begeleidingsdiensten ondersteunen de school in een goede leerlingenbegeleiding. De pedagogische begeleidingsdiensten verzorgen de professionalisering en systeemondersteuning, dus ondersteunen het schoolbeleid van de school. Die opdracht hebben ze al door het Kwaliteitsdecreet. De pedagogische begeleidingsdienst kan de school ondersteunen in het uitwerken, implementeren en evalueren van een beleid op leerlingenbegeleiding. Heeft de pedagogische begeleidingsdienst niet de juiste expertise in huis, dan kan hij doorverwijzen naar een nascholingsorganisatie.

Het CLB ondersteunt de school via twee van haar kernactiviteiten: de signaalfunctie en de consultatieve leerlingenbegeleiding. De signaalfunctie wordt ingezet wanneer het centrum een probleem of wederkerend probleem vaststelt bij leerlingen dat zou moeten worden opgevangen in de brede basiszorg van de school. De school kan een beroep doen op consultatieve leerlingenbegeleiding als ze vaststelt dat een leerling meer ondersteuning nodig heeft dan er in haar brede basiszorg vervat zit. In dat geval zoekt het CLB mee naar oplossingen waarmee het schoolteam de begeleiding van leerlingen of groepen leerlingen kan voortzetten in de verhoogde zorg.

3.5. Wat verandert er in het CLB?

Naast de school en de pedagogische begeleiding, vormt het CLB de derde actor van de leerlingenbegeleiding. Ook voor de centra legt dit ontwerp van decreet de klemtoon op kwaliteit en kwaliteitsbewaking. Het CLB moet een centrumbeleid ontwikkelen dat – net zoals bij de school – participatief tot stand komt, afgestemd is op de behoeften van de leerlingen en op de context, en het pedagogisch project van de scholen waarmee het samenwerkt, respecteert. Het CLB kan op ondersteuning rekenen van de pedagogische begeleidingsdiensten voor systeemondersteuning en op de permanente ondersteuningscel voor professionalisering. Die cel moet zich netoverstijgend organiseren.

De grootste verandering is de verwachting dat expertise meer gebundeld wordt en er regionaal wordt samengewerkt. Een netoverstijgende regionale samenwerking van CLB's wordt met dit decreet vanaf 2023 een erkenningsvoorwaarde voor de centra, licht de minister toe. Ze krijgen daarvoor enkele jaren omdat een samenwerking tijd nodig heeft om te groeien.

De regio's waarin centra moeten samenwerken, zullen worden vastgelegd in een besluit van de Vlaamse Regering, na overleg met de centrumdirecteurs. Het kabinet Onderwijs bereidt dit voor door met alle directeurs in gesprek te gaan in de provinciale netoverstijgende overlegfora. Dat Gent enthousiast heeft gemeld dat een netoverschrijdende samenwerking binnen de contouren van het decreet daar op 1 september 2018 van start zal gaan, stemt de minister positief.

In het ontwerp van decreet worden meteen thema's bepaald waarrond moet samengewerkt worden. Het gaat over inhoudelijke elementen zoals expertise rond radicalisering, spijbelen, vroegtijdig schoolverlaten of kansarmoede; maar ook over organisatorische afstemming zoals de organisatie van de systematische contacten, dus de medische onderzoeken, informatiemomenten over de structuur en organisatie van het onderwijslandschap en het afstemmen van openingsuren en sluitingsperiodes in functie van bereikbaarheid.

Het is belangrijk dat de centra daarvoor de krachten bundelen. Door samen te werken, kunnen efficiëntieslagen gemaakt worden, waardoor de CLB-medewerker nog sterker staat in de ondersteuning van leerlingen, ouders en school. De centra voor leerlingenbegeleiding worden niet samengebracht in één net, merkt de minister op. De vrijheid van onderwijs blijft vooropstaan, een principe waar ook de CLB's onder vallen.

De draaischijffunctie blijft een belangrijke rol van het CLB: als onafhankelijke begeleider en houder van het beroepsgeheim is het de geschikte partner om in te schatten of en welke bijkomende hulp een leerling nodig heeft. Om die reden valt het CLB onder het toepassingsgebied van de Integrale Jeugdhulp. Dat moet de aansluiting tussen het hulpverleningsaanbod in Vlaanderen vergemakkelijken.

Aan de minister werd geregeld gemeld, ook vanuit de Commissie voor Onderwijs, dat de aansluiting met welzijnsactoren soms moeilijk verloopt. De regionale CLB-

samenwerkingsverbanden moeten ook hiervoor soelaas bieden: door de expertise van het hulpverleningsaanbod in de regio samen te brengen, hoeft niet elke CLB-medewerker die alleen op te bouwen. Het maakt van de CLB's een sterke regionale partner om mee samen te werken, een partner die zich verenigd kan profileren.

Daarenboven kiest ook minister Jo Vandeurzen ervoor om hulpverleningsactoren nog meer in netwerkverband te laten samenwerken, zegt de minister. Als er in de regio wachtlijsten zijn, kan dat netwerk ervoor zorgen dat er, door middel van overleg en afstemming, alsnog minimale hulp geboden wordt.

Daarnaast is ook het omkaderingssysteem van de CLB's herbekeken. Het huidige systeem is complex en weinig transparant. Daarom zijn er twee parameters bepaald die de taaklast van de centra het best vatten: het aantal (gewogen) leerlingen van de scholen die het centrum ondersteunt en de sociaaleconomische statuskenmerken van de leerlingen. Op basis van die laatste parameter zal 35 percent van de omkaderingsgewichten verdeeld worden. Van leerlingen buitengewoon onderwijs zijn de sociaaleconomische statuskenmerken niet bekend. Daarom wegen zij zwaarder door in de eerste parameter, namelijk aan een coëfficiënt drie in plaats van één. Van de leerlingen met een gemotiveerd verslag in het gewoon onderwijs, de vroegere gon-leerlingen, is bekend dat ze vaak niet aantikken op sociaaleconomische status, terwijl ze wel extra werklast voor de centra betekenen. Dus ook zij worden zwaarder gewogen, met een coëfficiënt twee.

Een nieuwe berekening brengt verschuivingen van omkadering met zich mee, die in het kader van een hervorming niet wenselijk zijn. Daarom is er een mechanisme waardoor geen enkel centrum omkadering verliest ten opzichte van de huidige omkaderingsperiode 2014-2017. Met extra middelen, in het volgend schooljaar 4 miljoen euro, zullen de centra die recht hebben op meer omkadering de komende 5 jaar 180 omkaderingsgewichten extra krijgen, schetst de minister. Voorts wordt ingezet op schaalvergroting door vanaf 1 september 2018 de rationalisatienorm voor elk centrum te verhogen van 4500 gewogen leerlingen naar 8000 gewogen leerlingen, maar dan wel volgens het nieuwe wegingssysteem. De simulaties tonen aan dat hierdoor ongeveer acht van de huidige centra zullen moeten fuseren met een ander centrum. In het bijzonder West-Vlaanderen zal een tandje moeten bijsteken. Vanaf 1 september 2023 zal de verplichte netoverstijgende samenwerking het landschap mee hertekenen. Op netwerkniveau wordt dan een rationalisatienorm van 35.000 gewogen leerlingen vastgelegd, wat zal resulteren in ongeveer 25 CLB-netwerken.

Het verplichte medisch onderzoek ziet er vanaf het schooljaar 2018-2019 anders uit. Leerlingen zullen minder onderzocht worden – vijf keer in plaats van zeven keer – maar het onderzoek wordt uitgebreid tot de psychische gezondheid van leerlingen. De onderzoeken zullen doorgaan op scharniermomenten in de ontwikkeling van de leerling. Tegelijk worden ouders aangemoedigd om tijdens het medisch onderzoek in de eerste kleuterklas, het eerste leerjaar en het zesde leerjaar aanwezig te zijn. Zo krijgt het CLB een beter zicht op de leefsituatie van de leerling. Ook de leerlingen huisonderwijs zullen voortaan verplicht naar het medisch onderzoek moeten.

De openingstijden van de centra worden verruimd, stipt de minister aan. Zowel uit de audit van de CLB als het overleg met de Scholierenkoepel en het Netwerk tegen Armoede, bleek de behoefte aan een betere bereikbaarheid van de centra tijdens de vakantieperiodes. De sluitingsperiode in de paasvakantie is niet langer verplicht, wordt vervangen door veertien vrij te kiezen sluitingsdagen en in de kerstvakantie worden de openingsdagen verruimd. Zo krijgen de centra meer flexibiliteit om open te zijn als leerlingen het nodig hebben.

Tot slot faciliteert het ontwerp van decreet een sterker personeelsbeleid in de centra. Zo kan er een middenkader aangesteld worden, wat een logisch gevolg is van schaalvergroting. Het nieuwe ambt van coördinator zal de taken van de CLB-directeur verlichten. Zo kan de coördinator de evaluaties van medewerkers overnemen, die vandaag alleen de directeur zelf kan doen. De decretaal vastgelegde basisformatie wordt ook geschrapt. Het behoort immers tot het beleidsvoerend vermogen van een centrum om zelf te beslissen welke specialisaties en hoeveel het nodig heeft voor zijn werking.

Bij de werkingsprincipes wordt behouden dat een centrum multidisciplinair moet werken. Op het niveau van het netoverstijgend samenwerkingsverband komt er een onderhandelingscomité, dat de belangen van de werknemers in dat netoverstijgend samenwerkingsverband moet verdedigen.

De directeur van het CLB zal niet langer een mandaatfunctie zijn, zoals dat in 2001 bij wijze van proefproject werd ingevoerd. Net als in alle andere onderwijsniveaus zal ook in het CLB de directeur een tijdelijke aanstelling of vaste benoeming krijgen. Voor de directeurs die vandaag nog met een mandaatfunctie werken, komen er overgangsmaatregelen zodat ze bij voorrang aanspraak kunnen maken op een aanstelling en vaste benoeming als directeur. Dat garandeert de continuïteit van de werking van het centrum en zorgt ook voor de werkzekerheid van de personeelsleden, beklemtoont de minister.

De minister besluit dat de hervorming meer dan ooit de leerling centraal plaatst. Doel is jongeren een stimulerende leeromgeving te bieden die aandacht heeft voor zorgen of drempels die het leren en de ontwikkeling tot zelfbewuste en zelfzekere volwassenen bemoeilijken. Samenwerking vormt hierbij de leidraad: samenwerking in de school, tussen de school en haar ondersteunende partners. De minister hoopt dat elk actor de kansen in het ontwerp van decreet aangrijpt om de doelstellingen mee te realiseren.

II. Algemene bespreking

1. Tussenkomsten van de leden

1.1. Kathleen Krekels

Kathleen Krekels grijpt terug naar de besprekingen over de hervorming van het secundair onderwijs in de vorige regeerperiode. N-VA pleitte toen al voor de audit, die nu enkele knelpunten bevestigd heeft over de taken van het CLB maar ook over zijn tijdsbesteding, de betrokkenheid van ouders, de communicatie met ouders en scholen en zijn bereikbaarheid. Uit de audit blijkt dat een sterkere netoverschrijdende onafhankelijke samenwerking heel wat problemen zou oplossen. Dat dit nu geregeld wordt in het ontwerp van decreet, vindt N-VA heel belangrijk.

Net omdat de centra zo'n diverse taken hebben, is een goede taakafbakening ten opzichte van andere actoren belangrijk. Dat het CLB een draaischijffunctie blijft hebben en ondersteuning blijft bieden, zijn andere punten van belang. Toch blijven er nog een aantal vragen over de rollen en taken. De begeleiding van het zorgbeleid van de school gaat volgens het ontwerp van decreet over van het CLB naar de pedagogische begeleidingsdienst. Het lid vreest dat scholen, gezien de vertrouwensband die ze met de centra hebben, zich met zorgbeleidsvragen tot het CLB zullen blijven wenden. Hoe zal de minister in de gaten houden dat de pedagogische begeleidingsdiensten die taak daadwerkelijk overnemen? Kan de inspectie daarop toezien?

CLB's kunnen niet altijd onmiddellijk doorverwijzen naar Welzijn wegens de wachtlijsten, stelt de spreker. De minister denkt dat deels te ondervangen door de regionale samenwerkingsverbanden, nochtans vervullen de huidige samenwerkingsverbanden zeker niet altijd die functie. CLB's zullen in elk geval de kinderen moeten blijven begeleiden tot ze terechtkunnen in Welzijn. Hoe zal de minister dat volgen, zodat regio's met lange wachtlijsten niet overbelast worden?

N-VA is tevreden over de regionale samenwerking die zal uitgroeien tot een netoverschrijdende samenwerking, verplicht vanaf 2023. In Antwerpen werken de CLB's al netoverschrijdend samen, merkt de spreker op. Die samenwerking is provinciaal georganiseerd. Om redenen van bereikbaarheid, zullen zij die schaal echter moeten verkleinen, maar twee structuren – provinciaal en regionaal – behouden, is niet wenselijk. Toch zoeken ze een manier om de provinciale samenwerking te behouden voor thema's als armoede, spijbelen en ongekwalificeerde uitstroom. Kathleen Krekels vraagt de minister de provincie te steunen, zodat bestaande samenwerkingsverbanden niet teloorgaan, zoals het geval was bij de ondersteuningsnetwerken.

Het is goed dat een centrum per regio ook na de schooluren open is, maar hoe de goede begeleiding verzekeren van een leerling die onbekend is bij dat centrum? De dossiers zullen voor alle centra van het netwerk beschikbaar zijn. Zal dat andere centrum dan verdere stappen moeten ondernemen of zal men doorverwijzen naar het CLB dat werkt voor de school van die leerling?

Dat de bestaande omkadering en middelen in ieder geval behouden blijven, betekent ook dat bepaalde onevenwichten blijven bestaan, merkt het lid op, hoewel de regionale samenwerking die allicht gedeeltelijk zal compenseren. Ze informeert of de rationalisatienorm van 8000 gewogen leerlingen geldt voor samenwerking in één net of met meerdere netten samen. Het GO!-CLB van Brasschaat komt niet aan dat aantal en zal om die reden fuseren met het GO!-Antwerpen, maar zou het niet evengoed ervoor kunnen kiezen om samen te gaan met het vrije CLB van Brasschaat?

Kathleen Krekels besluit dat het ontwerp van decreet een evenwichtig werkstuk is. N-VA zal het dan ook goedkeuren.

1.2. Jo De Ro

Jo De Ro neemt de gelegenheid te baat om zijn waardering uit te drukken voor de rol die CLB's nu al spelen. Al te veel worden uitzonderlijke gevallen gebruikt om smalend te doen over hun werking. Die casuïstiek doet oneer aan de CLB's en hun personeel, meent het lid. Hij heeft zelf jarenlang ondervonden hoe CLB's van alle netten goed samenwerkten bij de organisatie van de SID-ins, vaak met tegenwerking van de eigen netten. De spreker roemt de goesting die ze vaak tonen om over de klassieke muurtjes te kijken en samen te werken aan een betere onderwijscarrière voor en het welbevinden van leerlingen.

Dat betekent niet dat er geen knelpunten zijn die van bij het begin van de regeerperiode in tal van analyses, onder meer van het Rekenhof, aangekaart werden: een onduidelijke rol- en taakverdeling; een verouderde preventieve gezondheidszorg; te weinig leerlingenbegeleiding in de onderwijsloopbaan en de keuze van begin jaren 2000 om de eerstelijnszorg bij de leerkracht te leggen en de tweedelijnszorg aan de CLB's toe te vertrouwen; een soms te hoge drempel; te weinig communicatie; en een hoge werkdruk.

Zowel het regeerakkoord als de beleidsnota besteden terecht aandacht aan die knelpunten, stelt de spreker. De conceptnota uit 2015 gaf alvast oplossingen. Dit

ontwerp van decreet wil de werking optimaliseren, een transparant omkaderingssysteem opzetten en samenwerking en schaalvergroting stimuleren.

Open Vld vindt dit ontwerp van decreet een stap in de goede richting, vooreerst omwille van de grotere en verplichte netoverschrijdende werking en de regionale afspraken. Dat de netten meer samenwerken, stoot allicht op meer tegenkanting in hoofdkantoren in Brussel dan op het terrein. De spreker verheelt niet dat Open Vld op termijn één centrum per regio wil, wat de onafhankelijkheid en de leerlinggerichte werking ten goede zal komen.

Een tweede aspect is de goede samenwerking met Welzijn. Jo De Ro was dan ook blij van minister Jo Vandeurzen te vernemen dat bij elke module voor draaischijffunctie een CLB als partner betrokken is. Het is ook goed dat de Integrale Jeugdhulp de CLB's steeds meer als volwaardige partner aanziet, wat niet verwonderlijk is aangezien via de centra meer dan 70 percent van de aanmeldingen gebeurt.

De begeleidingsdomeinen worden versterkt. Het welbevinden van de leerling komt centraal te staan, met aandacht voor spijbelen, pesten, emotionele problemen en radicalisering. Het is de ambitie van de onderwijsloopbaan een continu proces te maken vanaf 2,5 jaar tot levenslang leren. Bij het domein leren en studeren wordt de focus terecht gelegd op een breder leerproces en dus niet alleen op studievaardigheden. Iemand kan perfect studievaardig zijn, maar door bijvoorbeeld faalangst niet tot prestaties komen.

Belangrijk voor Open Vld is ook de verdere operationalisering van de draaischijffunctie in artikel 5. Nogal wat partners zoals de Vlaamse Onderwijsraad, de Strategische Adviesraad voor het Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid en de kinderrechtencommissaris vinden het jammer dat er heel wat nader dient te worden gespecificeerd in besluiten van de Vlaamse Regering. Het is aan het parlement, meerderheid en oppositie, om nauwgezet te volgen of die besluiten conform zijn aan het ontwerp van decreet en de bedoelingen van de wetgever.

Open Vld is voorts tevreden over het verduidelijken van het ambts- en beroepsgeheim, wie eronder valt en in welke gevallen het mag doorbroken worden, de hulpplicht, de meldingsplicht en de noodtoestand.

Open Vld staat kritisch tegenover huisonderwijs en vindt de grotere rol van CLB's dan ook terecht. Het unieke dossier per leerling, van bij de eerste inschrijving, moet ervoor zorgen dat er geen informatie verloren gaat en moet vermijden dat ouders telkens opnieuw hun verhaal moeten doen.

Terecht gaat er ook aandacht naar de toegankelijkheid van de CLB's, de dienstverlening buiten de uren en de permanenties, merkt de spreker op. Hoe later en hoe logischer het inschrijvingsbeleid, hoe belangrijker de permanentie in de eerste en laatste veertien dagen van de zomervakantie. Het is ook zaak erover te waken dat de persoon die permanentie heeft, daadwerkelijke informatie en hulp kan bieden. Louter administratieve medewerkers kunnen ouders en leerkrachten onvoldoende bijstaan.

De spreker benadrukt het belang van artikel 40. Dat op basis van sociaaleconomische statuskenmerken 35 percent van de omkaderingsgewichten verdeeld wordt, ontkracht de kritiek dat deze regering te weinig sociaal handelt. Het kan voor de CLB's zelfs een revolutie genoemd worden. Hiermee wordt er wel een belangrijke verantwoordelijkheid gegeven aan net die CLB's die er door dit criterium op vooruitgaan. Jo De Ro hoopt dat daardoor meer gespecialiseerde mensen voor diversiteit, voor kansengroepen enzovoort, aangetrokken worden.

In het schooljaar 2018-2019 gaat er meer dan 4 miljoen euro naar extra omkadering en op kruissnelheid wordt 8,6 miljoen euro geïnvesteerd.

Hij wijst tot slot op twee zorgen van de Strategische Adviesraad voor het Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid, die meer aandacht vraagt voor diversiteit en de onafhankelijkheid van de CLB's. Jo De Ro pleit dan ook om in de volgende regeerperiode bij personeelsleden, ouders, leerkrachten en leerlingen te peilen naar hoe zij die onafhankelijkheid zien en ervaren. Dat kan de zorgen van sommigen wegnemen en, zo nodig, bijkomende initiatieven genereren. Het werk van het CLB kan immers enkel optimaal zijn met die onafhankelijkheid, besluit het lid.

1.3. Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman drukt haar waardering uit voor het werk van de CLB's, maar ook zij ziet enkele knelpunten, niet bij de werknemers maar bij het beleid. Het is dus een goede zaak dat de taken en functies met dit ontwerp van decreet duidelijker worden.

Dat medewerkers zowel scholen ondersteunen als de belangen van de leerlingen verdedigen, plaatst hen soms in een moeilijke positie, zoals het Kinderrechten-commissariaat aankaart. Dat het ontwerp van decreet de leerling centraal plaatst, kan voor verbetering zorgen, denkt het lid.

Voorts haalt ze de hoge taakbelasting van CLB-medewerkers aan. De spreker vreest dat er onvoldoende middelen vrijgemaakt worden om dat afdoende aan te pakken, één van de redenen waarom Groen zich zal onthouden.

Goed is dat leerlingenbegeleiding een gedeelde verantwoordelijkheid wordt van scholen en CLB's, met een duidelijke afbakening van vier domeinen en het zorgcontinuüm als basisprincipes. Voor bepaalde domeinen acht Elisabeth Meuleman, net als enkele adviesverlenende instanties, de taakverdeling nog altijd niet duidelijk genoeg, alsook vreest ze dat er onvoldoende garanties, middelen en bevoegdheden zijn voor een performant optreden. Zo verwacht ze problemen op het vlak van het psychisch en sociaal welzijn, een domein dat de schoolcontext ruim overschrijdt en waar de CLB's een draaischijf moeten zijn naar de welzijnsactoren. Ook de kinderrechtencommissaris kaart dat aan. Elkeen die met CLB's in contact komt, beseft dat medewerkers, door de wachtlijsten in Welzijn, meer doen dan van hen verwacht wordt en waarvoor ze gefinancierd worden, om kinderen niet in de kou te laten staan. Dat oplossen, is een van de belangrijkste uitdagingen in de nieuwe regeling, stelt de spreker. Ze vreest dat wat er nu gepland is, niet zal volstaan en vraagt de minister dat verder uit te klaren met minister Jo Vandeurzen.

De preventieve gezondheidszorg wordt anders georganiseerd, met minder consulten en andere accenten, met name voeding, context en psychologisch welzijn. De kwestie is of CLB's daar voldoende voor geëquipeerd zijn. Daarbij komt nog dat dergelijke aspecten moeilijk te beoordelen zijn in een eenmalig consult, ook al zijn de ouders bij sommige ervan aanwezig, tenzij met directe, soms weinig tactvolle, vragen waarop niet noodzakelijk waarheidsgetrouwe antwoorden komen. Het is dus zaak de medische consulten te linken aan de opvolging door en op school.

De zorg en het zorgcontinuüm zijn trouwens een gedeelde verantwoordelijkheid van scholen en CLB's. Ook daarbij hebben vakbonden en koepels opmerkingen, merkt de spreker op. Dat uit het onderzoek van de inspectie blijkt dat 50 percent van de scholen de norm haalt, is niet slecht maar evenmin uitstekend. Zorgcoördinatoren wijzen op de stijgende zorgbehoeften en de ontoereikende

middelen. Als scholen net als CLB's instaan voor leerlingenbegeleiding en zorg, moeten zij daar voldoende voor ondersteund worden, iets wat in het ontwerp van decreet totaal niet aan bod komt.

Omdat scholen en CLB's daar te weinig budget voor krijgen, wetende dat CLB's al zeer lang ondergefinancierd zijn, en omdat de meerderheid gezien de budgettaire context de noodzakelijke open-endfinanciering niet haalbaar acht, zal Groen zich onthouden.

Het gewicht van de sociaaleconomische statuskenmerken in de financiering acht Elisabeth Meuleman wel een belangrijke verbetering, vooral voor de steden. Dat er regionale netoverschrijdende samenwerkingen komen, wordt in Gent als een erkenning van zijn voorlopersrol ervaren. Ze is ook blij dat de vraag van de scholengroep Sint-Niklaas over de sluiting van de CLB's in de kerstvakantie opgelost is.

1.4. Caroline Gennez

Caroline Gennez verklaart zich akkoord met wat de Vlor en de SERV naar voren schuiven als grote doelstellingen van een decreet Leerlingenbegeleiding: een groter welbevinden voor elke leerling en een geslaagde schoolloopbaan.

De verdeling in vier domeinen is helder, maar toch acht ze enkele aspecten onderbelicht. Het zorgcontinuüm is logisch. De school is terecht de primaire actor voor een zorgbeleid op maat van elk kind. Dat leerlingenbegeleiding een erkenningsvoorwaarde wordt, is een goede zaak, stelt het lid. Daarnaast zijn er dan de CLB's en pedagogische begeleidingsdiensten.

Iedereen vraagt een betere taakafbakening van de verschillende actoren in de leerlingenbegeleiding, schetst de spreker. Dat was ook het voornaamste knelpunt volgens de audit. Toch klaart dit ontwerp van decreet niet alle rollen helemaal uit, meent Caroline Gennez, en soms wordt dat overgelaten aan uitvoeringsbesluiten. Het veld geeft aan waakzaam te zullen blijven. Tussen Welzijn en Onderwijs is de lijn dun en de CLB's werken op die scheidingslijn. Als schepen van Onderwijs maakte ze de discussies – met argumenten over vindplaatsgerichte of schoolinterne werking – mee over waar huiswerkbegeleiding thuishoorde: bij de school of bij welzijnsorganisaties. Ook in de verkokerde administratie blijft dit een heikel punt. Voor haar zou het ontwerp van decreet en zijn uitvoeringsbesluiten nog helderder moeten trancheren, opdat de middelen effectief ingezet worden en de jongeren beter begeleid.

De ruimere openingsuren van de CLB's, de grotere netwerken en de netoverschrijdende samenwerking genieten de steun van sp.a. Veel problemen, bijvoorbeeld gezondheidsbeleid of radicalisering, zijn niet netgebonden maar maatschappijeigen. Het is evident dat CLB's daarvoor samenwerken. In Mechelen werken de CLB's goed samen, is er een open communicatie tussen de CLB's van de verschillende netten, ook over de begeleiding van de draaideurleerlingen. Nog betere samenwerking in grotere netwerken die de leerlingenstromen beter kunnen volgen, is een goede zaak.

Caroline Gennez heeft ook enkele kritische bemerkingen, die ook in enkele adviezen aangehaald worden. Zo is de taakverdeling met de pedagogische begeleidingsdiensten niet altijd duidelijk. Ze pleit voor een evaluatie eens het nieuwe zorgondersteuningsmodel een tijd actief is.

CLB's hebben bij het begin van de regeerperiode lineair moeten besparen, ze kennen geen open-endfinanciering zoals de rest van het onderwijs, krijgen bijkomende taken, maar hebben daar geen middelen voor, zoals de audit van

Ernst & Young bevestigt. Dat er volgend schooljaar 88 voltijdsequivalenten bijkomen, is uiteraard een goede zaak, maar om de beloofde bijkomende 180 vte te halen, zullen er toch meer middelen moeten worden vrijgemaakt.

Sp.a steunt dat op basis van de sociaaleconomische statuskenmerken van de leerlingen 35 percent van de omkaderingsgewichten verdeeld worden.

De spreker informeert wat bedoeld wordt met de bepaling dat het de CLB's vrijstaat om tegen betaling extra opdrachten van andere personen dan de leerlingen, de ouders en de school, te aanvaarden. Het lid vreest dat er niet voldoende personeel is voor extra taken zonder de kerntaken in het gedrang te brengen. Het kan ook niet de bedoeling zijn dat de CLB's een semicommercieel aanbod in de welzijnssector gaan verzorgen.

Sp·a is voor een ambitieuzer preventief gezondheidsbeleid van school en CLB, met meer aandacht voor individuele opvolging van kinderen en jongeren, zeker uit kansengroepen, dan de voorgestelde screening, die nu wel uitgebreid wordt tot kinderen in huisonderwijs maar toch ook beperkter wordt. Sommige kinderen en jongeren uit kansarme milieus, uit sociaal kwetsbare gezinnen, met psychosociale problemen enzovoort, hebben individuele begeleiding nodig die verder gaat dan een doorverwijzing naar een arts, meent de spreker. Het CLB zou daar een grotere rol in kunnen spelen.

De Strategische Adviesraad voor het Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid zegt hetzelfde en vraagt dat de CLB-artsen kunnen worden ingeschakeld in de multidisciplinaire teams die beraadslagen over het psychosociaal functioneren van kinderen, in het ondersteunen van leerkrachten voor kinderen met medische problemen en in een bredere medische aanpak, bijvoorbeeld van obesitas. Caroline Gennez ziet een grotere rol van de dokters en de multidisciplinaire teams van CLB's in het bereiken van de eindtermen 'gezondheid' door de school.

Sp.a zal zich onthouden bij de stemming, hoewel het ontwerp van decreet goede elementen bevat. De partij vreest echter dat de financiering onvoldoende zal zijn, dat de rollen van de actoren niet duidelijk genoeg zijn en dat het preventieve gezondheidsbeleid, vooral in het belang van kinderen uit kansarme milieus, beter kan worden uitgebouwd.

1.5. Vera Celis

Vera Celis is bijzonder tevreden over de mogelijkheden die het ontwerp van decreet schept om het psychosociaal welbevinden van leerlingen en leerkrachten te verbeteren. Recente berichten over geweld tegen leerkrachten en cyberpesten bewijzen dat daarop volop moet worden ingezet. Een antipestbeleid blijft fundamenteel om een veilig leef- en leerklimaat in een school te garanderen.

Dat leerlingenbegeleiding een erkenningsvoorwaarde wordt, juicht het lid toe. Via het begeleidingsdomein psychisch en sociaal functioneren, kan elke school blijvend gestimuleerd worden om een preventief en professioneel beleid te voeren tegen elke vorm van grensoverschrijdend gedrag. Terwijl ze dat voorheen enkel kon toetsen aan het bereiken van de eindtermen en de leerplannen, krijgt de inspectie nu een hefboom om het zorgbeleid, waaronder het antipestbeleid, te beoordelen, maar ook om scholen daarbij te begeleiden. Begeleiding en preventie vallen immers te prefereren boven repressie en het ontwerp van decreet biedt daar kansen voor. N-VA zal het ontwerp van decreet dan ook volmondig steunen, besluit Vera Celis.

1.6. Koen Daniëls

Koen Daniëls neemt aan dat hij onder artikel 4 mag verstaan dat CLB's leerlingen de structuur en de mogelijkheden binnen het onderwijs duidelijk moeten maken en dus bijvoorbeeld leerlingen die in de juiste studierichting zitten, maar beter zouden functioneren in een andere school met een ander pedagogisch project, eventueel van een ander net, dat mogen adviseren. Het mag dus niet langer zo zijn dat CLB's enkel advies verlenen binnen hun eigen net, stelt het lid.

N-VA is zeer tevreden met artikel 11 over de openingsuren, dat gevolg geeft aan de vraag van ouders en leerkrachten om in de centra terecht te kunnen buiten de werkuren, weliswaar bij beurtrol. Dat zorgt ook voor gelijke kansen voor die ouders met een beperkt aantal dagen broodnodige vakantie, waarvan de kinderen begeleiding nodig hebben. De spreker vraagt te garanderen dat alle ouders effectief in een centrum terechtkunnen tussen 7 en 21 uur, dus dat de centra daar niet van af kunnen wijken. In het ontwerp van decreet staat immers enkel dat het een vrije en toegankelijke dienstverlening garandeert. Het lid informeert waarom in de onderhandelingen over de openingstijden en sluitingsdagen in het lokale comité de scholen niet betrokken worden. Of zorgt artikel 14 ervoor dat scholen wel degelijk betrokken worden, maar dan los van het onderhandelingscomité? Zo zou hij het jammer vinden dat het CLB dicht is op avonden dat de school adviserende oudercontacten organiseert.

Het CLB is gemachtigd om bepaalde beslissingen te nemen, bepaalde verslagen af te leveren. In tegenstelling tot het M-decreet met zijn bemiddelingscommissie, wordt er in dit ontwerp van decreet niet bepaald waar ouders zich verder kunnen informeren of tegen een beslissing in beroep kunnen gaan.

Artikel 14 raakt ook aan het evenwicht tussen informatiedeling en de bescherming van de privacy, de persoonlijke levenssfeer en de rechten van de jongere. Scholen hebben leerlingvolgdossiers die kunnen worden geconsulteerd door de CLB's, die zelf ook informatie kunnen verzamelen onder meer in het Leerlingen Activiteiten en Registratie Systeem. Het lid vraagt hoe ervoor kan worden gezorgd dat de informatie goed doorstroomt zodat dubbel werk vermeden wordt, met respect voor de privacyregels.

Bij artikel 15 vraagt hij of het personeel voor permanente en netoverschrijdende regionale ondersteuningscellen uit de gewone personeelsbezetting van de CLB's geleverd wordt. Of krijgen ze daarvoor extra mankracht? Zo die medewerkers uit de gewone personeelsbezetting komen, zijn er daar beperkingen op? Zouden bijvoorbeeld twee CLB's kunnen beslissen om hun middelen samen te voegen in een regionale netoverstijgende ondersteuningscel en de lokale CLB's afschaffen?

De spreker informeert waarom er voor sociaaleconomische statuskenmerken bij de berekening van de werkingsmiddelen, geld en personeel, een voorafname is van 35 percent, maar niet voor de leerlingen met een gemotiveerd verslag, paragraaf 3 van artikel 40. Een andere mogelijkheid was geweest om voor beide groepen een coëfficiënt toe te kennen. Waarom een onderscheid? Koen Daniëls informeert in welke mate het beleidsdomein Welzijn middelen geeft voor de taken die het de CLB's oplegt. Terloops vermeldt hij dat de vergoeding voor de A-documenten niet langer bestaat.

Bij afdeling 7 over het personeel voor de CLB's, informeert het lid of dat personeel ook als standplaats een school kan hebben, wat vooral in grotere scholen nuttig kan zijn. Hoe verhouden de afvaardiging en het lokale comité in de netoverstijgende regionale ondersteuningscellen zich tot de onderhandelingscomités van de individuele CLB's? Is er een hiërarchie?

Het gebeurt nog altijd dat leerlingen een medisch consult krijgen bij het CLB en een week later, voor nagenoeg hetzelfde onderzoek, naar de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk langsgaan in het licht van de welzijnswetgeving voor stage. Het enige verschil is dat de arts die hen daar meet, weegt en vragen stelt, een arbeidsgeneesheer is. De scholen betalen die externe dienst daarvoor. Is het niet mogelijk daar betere afspraken over te maken, zodat de tijd beter besteed wordt en de kosten van scholen gedrukt worden door de arbeidsgeneesheer enkel de onderzoeken te laten uitvoeren die de CLB-arts niet kan?

1.7. Jos De Meyer

Jos De Meyer heeft de directeur van de Scholengroep Sint-Niklaas al geschreven om hem uit te leggen wat er precies in het ontwerp van decreet staat.

Het lid heeft nooit eerder meegemaakt dat er op zo'n korte periode zoveel nieuwe onderwijsdecreten zijn. Eens die goedgekeurd zijn, volgen er dan besluiten en omzendbrieven. Dat baart het onderwijswerkveld zorgen. Het lid pleit dan ook voor voldoende communicatie, vorming en begeleiding.

1.8. Kathleen Helsen

Kathleen Helsen is verbaasd over de woorden van Koen Daniëls. Het CLB- of PMS-centrum waarover hij het heeft, heeft zij nooit gekend. Elke week was zij minstens tot 19 uur beschikbaar; in vakantieperiodes, op afspraak en op het einde van het schooljaar was zij gedurende twee of drie weken elke avond ter beschikking van ouders tijdens ouderavonden van alle scholen. Ze deed dat met enthousiasme en plezier, net als de vele CLB-medewerkers dat ook vandaag nog doen. CLB's zijn ook aanwezig op elk multidisciplinair overleg. Zij werken zich te pletter en staan maximaal ter beschikking, beklemtoont het lid.

Twintig jaar geleden behandelde het Vlaams Parlement het decreet op de CLB's. Omdat het nut van de PMS-centra in vraag gesteld werd, werden ze samengevoegd met de centra voor medisch schooltoezicht tot de centra voor leerlingenbegeleiding. Vier jaar later is de spreker in het Vlaams Parlement bij de minister beginnen aandringen op een ruimer decreet op de leerlingenbegeleiding, opdat zorg en leerlingenbegeleiding niet alleen aan het CLB maar ook aan de school toevertrouwd worden en er linken gelegd worden met het welzijnsveld. Na vijf jaar werd dat opgenomen in het regeerakkoord, zonder resultaat in die regeerperiode. Wel werden de CLB's zelf in vraag gesteld, waarop gelukkig een audit volgde die aantoonde dat de centra goed werk leveren. De audit toonde ook enkele knelpunten aan, alsook dat een decreet op de leerlingenbegeleiding een belangrijke stap voorwaarts kon betekenen. De spreker is blij dat het ontwerp van decreet er nu eindelijk is en dat er rekening gehouden is met de inbreng van het parlement, onder meer via de krijtlijnennota.

Dat de leerling niet alleen centraal staat, maar ook op een integrale en holistische manier benaderd wordt, zijn sterke punten. De spreker vermeldt voorts als pluspunten: alle partners betrokken bij leerlingenbegeleiding staan vermeld; hun taakverdeling is geregeld; het zorgcontinuüm wordt verzekerd; en het zorgbeleid wordt een erkenningsvoorwaarde.

Een ander relevant onderdeel is het subsidiariteitsprincipe, waarbij ouders en school als eerste verantwoordelijk zijn voor de begeleiding van het kind alsook dat de school de eindverantwoordelijke is. De CLB's en de pedagogische begeleidingsdiensten zijn ondersteunende diensten. De spreker vraagt om, nadat de ondersteuningsnetwerken de tijd gekregen hebben hun plaats te vinden en na evaluatie structureel verankerd worden, ze in het decreet op de leerlingenbege-

leiding te voegen. Ook de pedagogische begeleidingsdiensten moeten volgens haar een plaats krijgen. Kathleen Helsen heeft altijd gehoopt dat de samenwerking tussen school, CLB en pedagogische begeleidingsdienst in één overeenkomst kan worden geregeld zodat de gelijkgerichtheid volledig wordt.

De multidisciplinaire werking, een kracht van de CLB's, blijft gelukkig behouden. De fusie tot CLB indertijd, was bedoeld om de medische discipline een plaats te geven in een multidisciplinair team. Wegens de vele consulten was de multidisciplinaire werking en de integratie van de medische disciplines tot nog toe niet mogelijk. Het is goed dat daar nu ruimte voor komt, stelt het lid. Ze vraagt wel aandacht voor een betere samenwerking tussen CLB's en de kinderpsychiatrie. Nu moeten ouders betalen voor de attesten verstrekt door de kinderpsychiatrie die noodzakelijk zijn opdat hun kind ondersteuning in het onderwijs krijgt. Positief is de schoolnabije werking, maar voor CLB's is ook de onafhankelijkheid cruciaal. Kathleen Helsen vraagt dat van nabij op te volgen.

De afstemming tussen scholen en CLB's is goed uitgewerkt, maar ook een goede samenwerking met het welzijnsveld is een relevant onderdeel. De vorige regeerperiode kregen de CLB's een belangrijke taak in de integrale jeugdhulp. Zij moeten bemiddelen, begeleiden, crises opvangen, overbruggingshulp en korte begeleidingen aanbieden. De bepalingen in het ontwerp van decreet over de korte begeleidingen stemmen het lid tevreden, maar ook bezorgd. Tevreden omdat de beperking tot acht sessies weggevallen is, maar anderzijds ontbreekt nu een goede afbakening. Artikel 14 van het besluit legt duidelijke afspraken tussen CLB's en jeugdhulpverlening op over de welzijnshulpverlening van de centra. De CLB's vragen echter te bepalen waar ze prioritair aandacht moeten aan besteden als de vraag het aanbod overstijgt. De kans bestaat immers dat ze veel tijd investeren in de meest kwetsbare kinderen met zware problemen, waardoor scholen te lang moeten wachten op begeleiding van andere kinderen. Richtlijnen op dat vlak zorgen ook voor de gelijkgerichtheid van alle CLB's.

In de financiering worden de leerlingkenmerken terecht belangrijker dan voorheen, stelt het lid. De CLB's zijn tevreden met de extra omkadering. De regionale verschillen in de omkadering alsook de context moeten volgens het lid goed opgevolgd worden. De integrale jeugdhulp stelt bijvoorbeeld niet in elke regio dezelfde verwachtingen, schetst de spreker.

De bepalingen over regionale samenwerking en schaalgrootte kunnen volgens het lid enkel leiden tot een betere dienstverlening. De expertisebundeling zal zorgen voor de broodnodige professionalisering van de centra. Net als Kathleen Krekels heeft zij van de centra de vraag gekregen om ook een provinciale samenwerking mogelijk te maken of te behouden, zoals in de provincie Antwerpen. Het nieuwe ambt van coördinator en de ruimte voor een middenkader worden door het werkveld positief ervaren.

Kathleen Helsen besluit dat haar opmerkingen ingegeven zijn door gesprekken met CLB-medewerkers. Hun voornaamste vraag was het ontwerp van decreet goed te keuren zodat ze er eindelijk mee aan de slag kunnen.

Koen Daniëls heeft zijn tussenkomst gebaseerd op de audit, verduidelijkt hij. In het zevende onderdeel staat dat de CLB's de momenten van permanentie en verlofperiodes moeten vastleggen in overleg met de school. In artikel 11 van het ontwerp van decreet staat dat er overleg moet zijn, maar de school wordt niet vermeld. Het lid wil dat graag verduidelijkt zien.

Artikel 11 van het huidige CLB-decreet regelt de organisatie. Op 14 juli 2003 is daaraan toegevoegd dat de centra moeten aangeven hoe ze na 17 uur bereikbaar zijn. In het Kwaliteitsdecreet van 8 mei 2009 zijn de sluitingsdagen in de

vakanties bepaald. Blijkbaar is dat niet voldoende, want de audit vraagt dat de individuele centra in beschikbare momenten voorzien voor en na de werkuren van de ouders. In het ontwerp van decreet staat nu dat het centrum in het overlegcomité openingsuren vastlegt tussen 7 en 21 uur. Die bepaling is niet zo specifiek, dus vroeg hij of er dan bijvoorbeeld beslist kan worden om het centrum enkel open te houden van 9 tot 17 uur.

De spreker is voorts blij met wat gezegd is over de netoverschrijdende provinciale samenwerking in Antwerpen. Regionale ondersteuningscentra zijn een bijkomende structuur en Antwerpen is daar geen vragende partij voor, besluit Koen Daniëls.

Kathleen Helsen zegt dat centra, gezien hun personeelsbezetting, onmogelijk kunnen ingaan op alle wensen van alle scholen over openingsuren. De centra proberen in eer en geweten zelf een compromis te vinden, rekening houdend met alle elementen, maar de mogelijkheden zijn niet oneindig, stelt het lid.

2. Antwoorden van minister Hilde Crevits

Minister *Hilde Crevits* zegt vooreerst dat de audit uitwijst dat ouders best tevreden zijn over de CLB's. Ze vroegen vooral iets ruimere openingsuren. De aandachtspunten van de audit gingen doorgaans over de organisatie, de verschillen in systematiek enzovoort. De minister wil dat de tevredenheid van de ouders op peil blijft en liefst nog wat vergroot.

De opdracht van de pedagogische begeleidingsdiensten in het kader van de leerlingenbegeleiding is niet nieuw en is bepaald in het Kwaliteitsdecreet, schetst de minister. Bijkomende bepalingen in dit ontwerp van decreet zijn dus niet nodig. Wel wil de minister de band versterken tussen de school en de pedagogische begeleidingsdienst. Bij de opmaak of de evaluatie van hun beleid op de leerlingenbegeleiding, moeten scholen ofwel de pedagogische begeleidingsdienst ofwel een externe dienst betrekken. Het valt volgens de minister te verwachten dat de meeste scholen zullen kiezen voor de pedagogische begeleidingsdiensten, waardoor die een beter zicht krijgen op de situatie in elke school en het gemakkelijker wordt om, zo nodig, betere ondersteuning te bieden. Dat zal niet voor elke school nodig zijn, stipt de minister aan. Het onderzoek van de onderwijsinspectie bewijst immers dat er nu al scholen zijn die schitterend werk leveren.

Om de scholen en de pedagogische begeleidingsdiensten voldoende bewust te maken van de veranderingen, wordt grondige communicatie voorbereid om meteen na de goedkeuring alle actoren te informeren. Voorts staat er een overleg met de onderwijsverstrekkers en de pedagogische begeleidingsdiensten gepland en is er ook de zogenaamde ronde van Vlaanderen. Zoals bij alle decreetswijzigingen zal de minister het pad van de geleidelijkheid bewandelen.

Momenteel loopt er een audit van de pedagogische begeleidingsdiensten die duidelijk zal maken hoe scholen op dit moment van hun diensten gebruikmaken. Nu is het vaak zo dat scholen die het al goed doen, die diensten inschakelen, terwijl andere er geen gebruik van maken. De minister zoekt naar manieren om ook hen daartoe te stimuleren. Het ontwerp van decreet bevat daar enkele hefbomen voor. Net na de inwerkingtreding, begin volgend jaar, zullen de resultaten van de audit er zijn en kan, zo nodig, de werking van de pedagogische begeleiding bijgestuurd worden.

Voor samenwerkingsverbanden CLB ligt de bal in het kamp van het werkveld, aldus de minister. In voorbereiding van de netoverstijgende samenwerking en de regioafbakening gaat het kabinet langs bij alle netoverstijgende provinciale

overlegfora, recent nog in Antwerpen. Antwerpen kent al langer een goede provinciale en netoverstijgende samenwerking in het Groot Forum. De Antwerpse centra geven zelf aan dat de bepalingen van het ontwerp van decreet hun werking niet doorkruisen. De minister wenst trouwens geen goede praktijken te hypothekeren. Ze heeft Antwerpen daarover gerustgesteld. Daar wordt nu onderzocht hoe goede provinciale afspraken gecombineerd kunnen worden met een intensere regionale samenwerking. Het Vlaamse niveau zal dat niet opleggen, het heeft enkel de krijtlijnen bepaald. Het is nu aan het werkveld om zich te organiseren, maakt de minister duidelijk.

Wie gaat werken voor een netoverstijgend samenwerkingsverband, blijft aangesteld en geaffecteerd in het centrum waarvan hij afkomstig is, verduidelijkt de minister. De decreten Rechtspositie blijven ook op hem van toepassing. Die personeelsleden kunnen zowel taken en opdrachten verrichten in en voor een netoverschrijdend samenwerkingsverband als in de verschillende centra die dit samenwerkingsverband vormen. De affectatie aan een centrum garandeert hen rechtszekerheid en statutaire verankering.

De aansluiting op hulp in Welzijn is een zorgpunt, beaamt de minister. Het is een capaciteitsknoop, aangezien de vraag groter is dan het aanbod, waardoor actoren de rangen sluiten. Onderwijs heeft doorgaans een open-endfinanciering, Welzijn niet. Met de minister van Welzijn gaat ze nu na welke verbindingen mogelijk zijn, vandaar de netwerken één-gezin-één-plan waarbij afstemming gezocht wordt, overleg wordt gepleegd en gedeelde verantwoordelijkheden worden opgenomen. Aan deze netwerken rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp geeft minister Jo Vandeurzen 15 miljoen euro extra voor de uitbreiding van de capaciteit. De CLB's hebben de kans gekregen daar een rol in te spelen. De minister vindt het jammer dan niet alle centra die kans gegrepen hebben. Dat zal nog met hen besproken worden. Meer financiële middelen zullen allicht nodig zijn, maar het ontwerp van decreet bevat kansen om bruggen tussen beide te slaan.

De minister is het ermee eens dat gemonitord moet worden dat goede samenwerkingspraktijken blijven bestaan, ook na de verplichte netoverschrijden-de samenwerking. Het scenario voor de ondersteuningsnetwerken wordt niet gevolgd, het initiatief ligt dit keer bij het werkveld. Regioafbakening en samenwerking zullen in overleg met de directeurs gebeuren. Ze krijgen dus de nodige vrijheid en tijd, want het wordt pas verplicht vanaf 2023, situeert de minister.

Om de norm te halen, mogen centra fuseren binnen of buiten het eigen net. De minister begrijpt de suggestie van één centrum per regio. In de stukken over de overheveling van Onderwijs naar de deelstaten staat duidelijk dat de CLB's onder Onderwijs vallen, waardoor de grondwettelijke vrijheid van onderwijs erop van toepassing is.

Sommigen stellen met reden vragen over de link tussen het pedagogische project en de goede begeleiding van een leerling. De minister bewandelt de middenweg: respect voor de vrijheid van onderwijs gecombineerd met stimulansen om samen te werken. Ze verwacht dat allen, zoals in Antwerpen en in Gent, op termijn wel het licht zullen zien. Dwingender optreden, zou kunnen resulteren in een ideologische oorlog, waar de leerlingen zeker niet bij gebaat zijn.

Voor heel wat opdrachten van het CLB speelt het net of het pedagogisch project dus geen rol, zoals de doorverwijzing van een leerling naar een gespecialiseerd hulpaanbod of de opbouw van regionale expertise over kansarmoede. Op die vlakken wordt verwacht dat ze veel meer dan vandaag netoverschrijdend samenwerken, merkt de minister op. De minister haalt TOPunt vzw in Gent en het centraal meldpunt voor risicojongeren van de CLB's en de stad Antwerpen als

goede voorbeelden aan. Ook in Brussel en Vlaams-Brabant is er een dergelijk meldpunt.

In het uitvoeringsbesluit zal het medisch onderzoek nader bepaald worden, licht de minister toe. De overheid bepaalt wat moet gebeuren, niet hoe dat moet gebeuren, dat zal aan de centra zijn. Wel moet men ervoor zorgen dat artsen meer dan vandaag kunnen worden ingezet in multidisciplinaire teams en leerlingen verder kunnen opvolgen. Inzake de gezondheid van kansarme kinderen speelt ook de school een rol. Preventieve gezondheidszorg maakt immers ook deel uit van hun leerlingenbegeleidingsbeleid. Een school moet brede basiszorg bieden op maat van de doelgroep, daarbij ondersteund door CLB's en pedagogische begeleidingsdiensten.

Scholen secundair onderwijs worden verplicht om een leerlingenbegeleider aan te stellen. De minister is ervan overtuigd dat dit opgenomen kan worden binnen de huidige middelen. Het basisonderwijs krijgt al zorguren. In het ontwerp van decreet staat dat de Vlaamse Regering middelen kan vrijmaken voor de netoverstijgende samenwerking. Die middelen vinden is niet evident, merkt de minister op. Tot nog toe zijn de middelen gebruikt voor de algemene omkadering, zoals nu ook gebeurt met de CLB's.

Wat de financiering betreft, moet Onderwijs in cadans blijven met de manier waarop Welzijn omgaat met de budgetten. De sector verdiende de bijkomende omkaderingsgewichten, want werkte sinds 2001 met dezelfde enveloppe. De minister had echter bij het begin van de regeerperiode niet gedacht zoveel extra in de centra te kunnen injecteren.

De CLB's moeten beleid voeren op maat van de leerlingen. Als die steun nodig hebben in de eerste weken van de zomervakantie, moeten de centra zich daarop organiseren. De basisformatie zal de Vlaamse overheid niet bepalen. De minister rekent op het beleidsvoerend vermogen van de centra, conform het regeer-akkoord dat vertrouwen wil geven. Hoe de openingsuren van het CLB aansluiten op die van de school, daarover moet men in gesprek gaan. Als dat niet gebeurt, kan de minister nog altijd ingrijpen. CLB-chat bewijst echter dat de sector zelf spontaan initiatieven ter zake neemt. Artikel 11 stelt dat de centra sluiten tussen Kerstmis en Nieuwjaar. Vandaag zijn de CLB's open de eerste maandag en de laatste vrijdag van de kerstvakantie, nu kunnen ze meer dagen open zijn.

De minister legt dus geen basisformatie op, maar verwacht wel dat de CLB's met de aanbevelingen uit de audit aan de slag gaan, ook als het gaat over een gediversifieerde personeelsexpertise. Zeker de netoverschrijdende samenwerking biedt kansen om expertise in bijvoorbeeld kansarmoede te vergroten.

Onafhankelijkheid is voor de minister een bijzonder belangrijk werkingsprincipe van de CLB's. Dit wordt een van de elementen van de doorlichting CLB door de onderwijsinspectie.

Slechts één keer registreren is een basisprincipe van planlastvermindering. CLB's werken met gevoelige informatie en moeten de grenzen van de privacy respecteren, stelt de minister.

De voorafname op basis van SES gebeurt omdat ze een belangrijke voorspeller zijn van de werklast van de CLB's. Hierbij wordt dezelfde systematiek gebruikt als in het basisonderwijs.

In principe kan een CLB een standplaats op een school hebben. Nu al is in sommige scholen een CLB-medewerker een halve dag per week aanwezig. Dat staat de onafhankelijkheid niet in de weg.

De onderhandelingscomités kunnen alleen zaken bespreken waarvoor het netoverschrijdend samenwerkingsverband bevoegd is. Wat precies, zal van de samenwerkingsafspraken afhangen.

Het zou inderdaad goed zijn als het CLB en de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk geen dubbel werk leveren, beaamt de minister. In de komende weken zal worden bekeken hoe dat beter kan. Ook de samenwerking met de kinderpsychiatrie vindt de minister een waardevolle suggestie. Ook in het project één-gezin-één-plan is een eerstelijnspsychologische functie opgenomen. Het is de bedoeling om ook een sterkere link met de CLB's te leggen.

CLB's werken al netoverschrijdend samen aan de onderwijskiezer. Een centrum kan zeker een leerling adviseren om dezelfde richting in een andere school te volgen, maar verplichten kan het niet. Daartoe is het belangrijk dat CLB's de aanpak in scholen kennen, stelt de minister. Naar een andere school gaan waar er een andere aanpak is, kan absoluut een weldaad zijn voor jongeren, aldus de minister.

Sommige CLB's aanvaarden vandaag al taken tegen betaling, bijvoorbeeld voor de erkenning door het multidisciplinair team voor doorverwijzing naar niet-rechtstreeks toegankelijke hulp. Het gaat dus niet over een vorm van privé-adviesverlening, maar gerelateerde taken die echter niet tot hun takenpakket behoren. De taken die worden opgelegd door Welzijn, zijn geflankeerd door middelen. Zo maakt Welzijn voor de uitbreiding van één-gezin-één-plan 15 miljoen euro vrij. Als een netwerk dat kiest, kan dat in een CLB ingezet worden, maar dat is niet overal hetzelfde.

Minister Hilde Crevits dankt ten slotte de harde werkers van de administratie en het kabinet.

3. Replieken van de leden

Kathleen Helsen vult aan dat het vorige decreet de CLB's de mogelijkheid liet om studenten voor het hoger onderwijs te heroriënteren, tegen betaling. Voor leerplichtige leerlingen is de advisering kosteloos.

Kathleen Krekels vraagt of ze het goed begrepen heeft dat, als er al goede samenwerking is, regionale ondersteuningscellen niet verplicht zijn, wat minister *Hilde Crevits* beaamt.

Koen Daniëls vraagt de minister te bevestigen dat een CLB een leerling ook kan doorverwijzen naar een school van een ander net, wat minister *Hilde Crevits* bevestigt.

Voorts lijkt het *Koen Daniëls* niet onbelangrijk dat scholen afspraken kunnen maken met CLB's die qua openingsuren verder gaan dan het globale akkoord van de onderhandelingen.

Hij herhaalt zijn vraag naar de reden waarom er voor de sociaaleconomische statuskenmerken een voorafname is en voor leerlingen met een verslag, ook een gemotiveerd, coëfficiënten? Dat zorgt natuurlijk voor een ander gewicht van de verslagen.

Eveline Reusens, raadgever van minister Hilde Crevits, zegt dat de keuze gemaakt is omdat sociaaleconomische statuskenmerken de taaklast van het CLB sterk bepalen. Om dat volume te kunnen voorzien, werd gekozen voor de voorafname.

Koen Daniëls weet dat ook door het M-decreet het CLB heel wat taken krijgt. Hij vraagt nauwlettend te volgen of een coëfficiënt daarvoor voldoende is.

Kathleen Helsen weet dat CLB's veel kinderen begeleiden met een lagere sociaaleconomische status en in mindere mate leerlingen die zorg nodig hebben. Zeker nu de school en de ondersteuningsnetwerken hun rol in het zorgcontinuüm zullen spelen, zal dat voor de CLB's nog crucialer worden.

III. Artikelsgewijze bespreking

De artikelen 1 tot en met 119 worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen bij 3 onthoudingen.

IV. Stemming over het geheel

Het ontwerp van decreet betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding wordt aangenomen met 9 stemmen bij 3 onthoudingen.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Kathleen KREKELS
Jenne DE POTTER,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
gon	geïntegreerd onderwijs
M-decreet	decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
PMS	(historisch) psycho-medisch-sociaal centrum
PwC	PricewaterhouseCoopers
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SES	socio-economische status
SID	studie-informatiedag (ook SID-in)
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
vte	voltijdsequivalent
vzw	vereniging zonder winstoogmerk